

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Бердянський державний педагогічний університет**

Слово про вченого:

**Мороз
Анатолій
Васильович**

(до 65-річчя з дня народження)

УДК 37.01 (06)

ББК 74,5

**С 48 Слово про вченого : Мороз Анатолій Васильович. –
Бердянськ : БДПУ, 2012. – 16 с.**

Друкується за рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету. Протокол № 9 від 29.03.2012 р.

У брошурі подано нариси життя і діяльності кандидата історичних наук, доцента кафедри історії України соціально-гуманітарного факультету Бердянського державного педагогічного університету Мороза Анатолія Васильовича.

Відповідальний за випуск: Богданов І.Т. – проректор з наукової роботи БДПУ.

Упорядкування та комп'ютерний набір:

Щукіна Н.О.
Ліпич В.М.

МОРОЗ АНАТОЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

Мороз Анатолій Васильович народився 1 квітня 1947 р. в с. Червоноармійському Василівського р-ну Запорізької обл. у родині колгоспників. Рано залишився без батька, учасника Великої Вітчизняної війни. Ще в молодших класах почав працювати: відвозив кіньми зерно на колгоспний тік, а влітку 1962–1964 рр. працював помічником комбайнера. З дитинства Анатолій Васильович захоплювався історією, агрономією, але перевагу віддавав історії, що і визначило подальшу долю.

З 1962-1965 рр. навчався у Василівській ЗОШ № 1. У 1965-1969 рр. – у Донецькому державному університеті на історичному факультеті за спеціальністю “Історик, викладач історії і суспільствознавства”. Роки студентства вважає найщасливішими у своєму житті.

Саме в ці роки сформувалися його професійні якості історика-дослідника, визначилися наукові інтереси: 1920–1930 рр. на Донбасі, коли відбувався процес залучення дорослого населення до освіти. Під час навчання він був постійним учасником всеукраїнських студентських конференцій (м.Одеса, м.Київ), а в 1969 р. став лауреатом III Всесоюзного конкурсу студентських наукових робіт. У цей час познайомився з майбутньою дружиною.

Паралельно із навчанням Анатолій Васильович працював вартівником, кочегаром, розвантажувачем вагонів. А під час літніх канікул у складі студентських будівельних загонів брав участь у створенні новобудов Сургута, Хабаровська, Магадана, Заполяр'я, Казахстану.

Отримавши диплом з відзнакою, працював вчителем історії в Пересадівській середній школі Жовтневого р-ну на Миколаївщині, другим секретарем райкому комсомолу в Приазов'ї Запорізької обл. А з листопада 1970 р. проходив службу в лавах Збройних сил СРСР у Німецькій Демократичній Республіці, де мав змогу ознайомитися з музеями Берліна, Веймара, Дрездена, Галле, Потсдама.

Після демобілізації в 1971 р. Мороз А.В. повернувся до Донецького державного університету на кафедру історії України, де працював асистентом.

Згодом обійняв посаду заступника декана історичного факультету. У грудні 1972 р. вступив до аспірантури Донецького державного університету, яку закінчив дотерміново у зв'язку із успішним захистом кандидатської дисертації. Написана українською мовою, що на той час було винятком для російськомовного регіону, дисертація досліджувала діяльність партійних організацій України з розвитку загальної освіти дорослого населення в 1921–1932 рр. У серпні 1976 р. він разом з родиною переїхав із обласного центру до м. Бердянська.

З 1976 р. Анатолій Васильович працює в Бердянському державному педагогічному університеті старшим викладачем кафедри марксизму-ленінізму. Цього ж року йому присвоєне вчене звання доцента. У 1978 р. призначений на посаду завідувача цієї ж кафедри, на якій працював упродовж 22 років. Водночас Анатолій Васильович був обраний до складу партбюро, декілька років працював секретарем партійної організації педінституту, що сприяло збагаченню його як людини й керівника.

У Бердянському державному педагогічному університеті відбулося його становлення як вченого та педагога. Він вважає, що йому дуже поталанило на спілкування з неординарними людьми, серед яких М. С. Шаульський, Ю. К. Федоров, А. М. Руднєв. Багато позитивних моментів принесло йому спілкування з колегами-викладачами: Б. А. Тер-Унаняном, С. А. Могильним, М. П. Куцоконем, В. М. Федориком та І. І. Ліпичем.

Анатолій Васильович є автором 130 наукових публікацій, а також співавтором 4 монографій. Упродовж 2010–2011 рр. видав 4 науково-методичних посібники, зокрема: “Україна: 1900-середина 1960-х рр.”, “Україна в другій половині 1960-х – на початку ХХІ ст.”, “Політична історія ХХ століття в особах”.

Чимало зусиль він доклав до відкриття соціально-гуманітарного факультету, де нині читає лекції та проводить семінарські заняття для бакалаврів з новітньої історії України та методики викладання історії у вищій школі для магістрантів, здійснює керівництво науково-виробничою практикою студентів, написанням курсових та дипломних робіт.

Слово про вченого: Мороз Анатолій Васильович

БІБЛІОГРАФІЯ

1969 рік

1. Боротьба партійних і громадських організацій за подолання неписьменності серед трудящих Донбасу в 1917-1920 рр. // Збірник "Тези доповідей студентської конференції, присвяченій 100-річчю з дня народження В.І.Леніна". – Донецьк, 1969. – С. 14.

2. К новой жизни // Комсомолец Донбаса. – 1969. – С. 20-21.

1972 рік

3. Источник совершенства // Комсомолец Донбасса. – 1972. – С. 35.

1973 рік

4. Шляхом культурного зростання // Людина і світ. – 1973. – №9. – С. 13-14.

1974 рік

5. Боротьба за подолання неписьменності серед робітників Донбасу в 1921-1925 // Питання історії СРСР. – 1974. – Вип.18. – С. 67.

1975 рік

6. Освіта дорослих як невід'ємна складова ланка культурної революції // Радянська школа. – 1975. – №3. – С. 45-47.

7. Партійні організації України у боротьбі за втілення в життя ленінських ідей про ліквідацію неписьменності і розвиток загальної освіти дорослих (1921-1932 рр.) // Наукові праці історії КПРС. – 1975. – Вип.79. – К.: Вища школа. – С. 28.

1976 рік

8. Становлення і розвиток системи загальної освіти дорослих на Україні (1921-1932 рр.) // Питання історії СРСР. – 1976. – Вип.20. – С. 81-83.

9. Під девізом перших п'ятирічок // Трибуна лектора. – 1976. – № 3. – С. 28.

10. Ліквідація неписьменності і розвиток загальної освіти трудящих в 1921-1925 рр. // Український історичний журнал. – 1976. – № 8. – С. 55-56.

1977 рік

11. Наш край у творах В.І.Леніна // Південна зоря. – 1977. – С. 3.

12. Шлях до масової організації // Трибуна лектора. – 1977. – № 3. – С. 30.

13. Основной закон нашей жизни: Брошура. – Донецьк, – 1977. – 15 с.

14. Науково-теоретична конференція у Бердянську // Український історичний журнал. – 1977. – №6. – С. 18-20.

15. Идеино-политическое и организационное укрепление партийных организаций Донбасса в период перехода от капитализма к социализму 1917-1937 г.г. // Новая советская литература по общественным наукам. История. Археология. Этнография. – 1977. – №11. – С. 52-61.

1978 рік

16. Читаючи рядки проекту // Південна зоря. – 1978. – С. 2.

17. Хрестоматія історії, підручник керівника // Південна зоря. – 1978. – С. 4.

18. Методические рекомендации студентам стационарного и заочного отделения, работающим над рефератами по истории КПСС: Брошура. – Бердянськ, 1978. – 25 с.

19. Важаю доцільним доповнити // Південна зоря. – 1978. – С. 2.

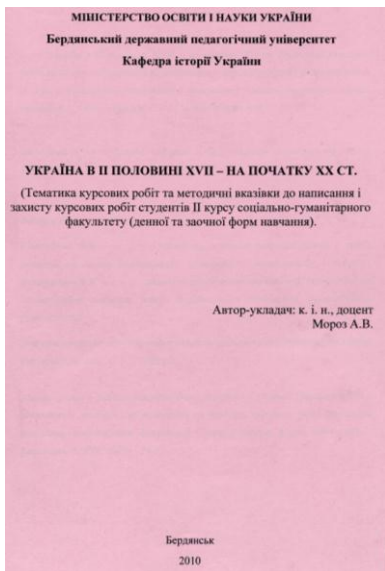
20. Читаючи рядки проекту // Південна зоря. – 1978. – С. 2.

21. Хрестоматія історії. Підручник керівника // Південна зоря. – 1978. – С. 3.

22. Методические рекомендации студентам стационарного и заочного отделения, работающим над рефератами по истории КПСС: Брошура. – Бердянськ, 1978. – 28 с.

1979 рік

23. Образ жизни и права человека: Брошура. – Запорожье: Знание. – 1979. – 28 с.

24. Методика и план-график изучения курса истории КПСС студентами заочного отделения: Брошура. – Бердянськ, 1979. – 29 с.

25. Ключ до майбутнього. 60-річчя ленінського декрету про ліквідацію неписьменності // Людина і світ. – 1979. – № 12. – С. 41-45.

26. Методические рекомендации по курсу “Наш социалистический образ жизни”: Брошура. – Запорожье: Дом политпросвещения обкома компартии Украины. – 1979. – 15 с.

1980 рік

27. И все же не хватает... // Человек и мир. – 1980. – № 7. – С. 73.

28. В.И.Ленин о нашем крае: Брошура. – Бердянськ, 1980. – 29 с.

29. Наш соціалістичний спосіб життя: Монографія. – Київ: Молодь. – 1980. – 225 с.

30. В.О.Сухомлинський // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 47-49.

31. На варті миру, соціалізму // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 33-34.

32. Освіта в системі духовних цінностей // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 50-52.

33. Міжнародний жіночий день // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 39-42.

34. Свідчення глибоких зрушень у свідомості мас трудящих // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 28-31.

35. День солідарності трудящих усього світу // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 35-38.

36. Все краще – дітям // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 64-66.

37. Свято братерства народів // Календар атеїста. – Київ: Політвидавництво України. – 1980. – С. 71-74.

38. Історіографія діяльності партійних організацій України о розвитку загальної освіти трудящих (1921-1932 рр.) // Український історичний журнал. – 1980. – № 5. – С. 87-103.

39. Рецензия на книгу “Комплексное использование ТСО в лекциях по курсу истории КПСС” // Український історичний журнал. – Москва, 1980. – С. 67-72.

40. Воспитанию студентов – научные основы // Вестник высшей школы. – 1980. – С. 93-95.

41. Проблема образа жизни в современной идеологической борьбе: Брошюра. – 1980. – 23 с.

42. В.І.Ленін і більшовицькі організації України // Радянська Україна. – 1980. – С. 64-67.

1986 рік

43. Организация самостоятельной работы студентов над первоисточниками // Вопросы общественных наук. – 1986. – № 65. – С. 108-114.

1988 рік

44. Платформа революционного обновления: Методические рекомендации. – Бердянск, 1988. – 23 с.

1992 рік

45. Изменяющийся мир и проблемы гуманитарного образования в высшей школе // Тезисы украинской научно-практической конференции. – Бердянск: БДПИ. – 1992. – С. 121-123.

1997 рік

46. Суспільно-політичний розвиток України: історія та сучасність // Збірник тез, виступів на конференціях. – Бердянськ: БДПУ. – 1997. – С. 156-160.

47. Суспільно-політичний розвиток України: історія та сучасність // Збірник тез, виступів на конференціях. – Бердянськ: БДПІ. – 1997. – С. 98-105.

2001 рік

48. Діяльність робітничих, селянських університетів на Півдні України в 1921-1925 рр. // Матеріали IV Міжвузівської конференції “Мова і культура народів Приазов'я”. – Бердянськ. – 2001. – С. 77-80.

49. Виникнення та діяльність товариства “Геть неписьменність на півдні України” // Збірник наукових праць

Бердянського державного педагогічного університету. Історія. – Бердянськ. – 2001. – С. 74-81.

50. Держава Богдана Хмельницького: деякі уроки її існування // Матеріали Регіональної наукової конференції. – Запоріжжя, 2001. – С. 65-73.

2002 рік

51. В.Ліпінський і основні напрямки внутрішньої політики гетьманату П.Скоропадського. – Київ, 2002. – 67 с.

52. Голод і голодомор 1932-1933 рр. у спогадах сучасників. – Бердянськ, 2002. – 35 с.

2003 рік

53. Програма державного екзамену “Історія України з методикою навчання історії” для студентів спеціальностей 6.010100 “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”, 7.030501 “Українська мова і література та історія”: Програма. – Бердянськ: БДПУ, 2003. – 25 с.

54. Плани і методичні рекомендації до семінарських занять по 9 темам III частини курсу історії України для студентів спеціальності 6.010100 “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія.”: Методичні рекомендації. – Бердянськ: БДПУ. – 2004. – 21 с.

55. Підпільний і партизанський рух в Україні в роки Великої Вітчизняної війни як соціальне явище // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Запоріжжя: Просвіта. – 2004. – С. 44-50.

2005 рік

56. Програма комплексного державного екзамену “Історія України та методики її викладання у вищій школі”: Програма. – Бердянськ, 2005. – 23 с.

57. Методичні поради та тематика контрольних робіт з історії (для студентів III курсу СГФ): Методичні рекомендації. – Бердянськ, 2005. – 25 с.

58. Плани семінарських і лабораторних робіт з курсу “Методика викладання історії у вищій школі”: Методичні рекомендації. – Бердянськ, 2005. – 20 с.

2006 рік

59. Україна в XIX на початку XXI століття: Методична розробка. – Бердянськ. – 2006. – 4 с.

60. Плани семінарських занять курсу “Історія України для студентів ІПФ денної форми”: Методична розробка. – Бердянськ. – 2006. – 6 с.

61. Методичні поради до написання контрольної роботи з історії України та перелік її питань: Методична розробка. – Бердянськ. – 2006. – 3 с.

62. Програма Державного екзамену Історія України з методикою навчання історії: Програма. – Бердянськ, 2006. – 3 с.

2007 рік

63. Програма курсу “Історія України”. Для студентів III курсу соціально-гуманітарного факультету, спеціальність 6.010103 Педагогіка та методика середньої освіти. Історія. Брошура. – Бердянськ : 2007.

64. Програма курсу “Історія України. Для студентів I курсу факультету комп’ютерних технологій і систем, спеціальність 6.010100 “Професійне навчання”. Брошура. – Бердянськ : 2007.

65. Історіографія історії України. Програма курсу. Брошура. – Бердянськ, 2007.

66. Плани семінарських занять і запитання для самоконтролю з курсу “Історіографія історії України”. Брошура. – Бердянськ , 2007.

67. Етнографічне музеезнавство. Програма курсу. – Брошура. – Бердянськ. – 2007.

68. Плани семінарських занять з курсу “Етнографічне музеезнавство”. – Брошура. – Бердянськ. 2007.

69. Питання підсумково-контрольної роботи з історії України та методичні поради до її написання. (Для студентів I курсів факультетів ПВПК і КТС). – Брошура. – Бердянськ. 2007.

70. Плани семінарських занять з історії України. Для студентів III курсу соціально-гуманітарного факультету. – Брошура. – Бердянськ, 2007.

2008 рік

71. Адміністративно-територіальна реформа на Україні початку 1930-х рр. та її місце в історії // Північне

Приазов'я / За ред. В.В. Крижка, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ : Норд-Прес, БДПУ, 2008.

72. Історіографія історії України (за кредитно-модульною системою). – Бердянськ, 2008. – 26 с.

73. Історіографія історії України : питання до першого індивідуального творчого завдання та методичні поради до його виконання. – Бердянськ, 2008. – 8 с.

74. Друге індивідуальне творче завдання з історіографії історії України : перелік питань та методичні поради до його виконання. – Бердянськ, 2008. – 8 с.

75. Історія України. – Бердянськ, 2008. – 26 с.

76. Історія України : плани семінарських занять та методичні рекомендації до написання підсумкової контрольної роботи з переліком її орієнтованих питань (для студентів I курсу факультету початкової освіти та практичної психології). – Бердянськ, 2008. – 23 с.

77. Перше індивідуальне творче завдання з історії України : тематика та методичні поради до його виконання (для студентів I курсу факультету початкової освіти та практичної психології). – Бердянськ, 2008. – 10 с.

78. Тематика другого індивідуального творчого завдання з історії України та методичні поради до його виконання (для студентів I курсу факультету початкової освіти та практичної психології). – Бердянськ, 2008. – 10 с.

79. Плани семінарських занять та методичні рекомендації до написання підсумкової контрольної роботи з історії України з переліком її орієнтованих питань (для студентів I курсу факультету естетичного та фізичного виховання). – Бердянськ, 2008. – 25 с.

80. Розвиток капіталізму на Україні в II половині XIX ст., його особливості та близькі і далекосяжні наслідки (матеріал до теми "Україна в II половині XIX ст."). – Бердянськ, 2008. – 5 с.

2009 рік

81. Рецензія на книгу Кікота С. Л. Самокерована система якісного управління : навчально-методичний посібник / Сергій Кікоть. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 154 с.

2010 рік

82. Рецензія на текст путівника “По залам музею “Подвиг” г. Бердянська”. Бердянськ. 2010. – С. 14.

83. Історіографія історії України; навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – Бердянськ, 2010. – 226 с.

84. Україна в 1900 – середина 1960-х рр.; навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – Бердянськ, 2010. – 195 с.

85. Україна в другій половині 1960-х – на початку ХХІ ст.: навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – Бердянськ: 2010. – 128 с.

2011 рік

86. Рецензія на текст путівника по Бердянському краєзнавчому музею. Бердянськ, 2011. – 12с.

87. Політична історія ХХ ст. в особах: Навчально-методичний посібник. – Бердянськ, 2011. – 102 с.

88. Мова, як засіб реалізації культурно-освітньої політики в Україні // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. – Випуск 3. – Бердянськ-Донецьк, 2011. – С. 197–206.

Слово про вченого:

**Мороз
Анатолій
Васильович**

(до 65-річчя з дня народження)